

FAQ om screening mot livmoderhalscancer med HPV-prov

Vid behov, komplettera med regional information.

Jag har aldrig fått ett självprov hemskickat, varför?

Fler och fler regioner erbjuder självprov men alla har inte kommit i gång ännu. I de regioner som inte erbjuder självprov ännu kallas kvinnor till en barnmorska som tar provet. På 1177.se kan du se vad som gäller i din region.

Det var länge sedan jag lämnade prov. Har vården glömt bort mig?

Kvinnor 23–49 år får lämna prov vart 5:e år. Kvinnor 50–64 år får lämna prov vart 7:e år. Intervallen är noggrant utvalda utifrån forskning och ger ett starkt skydd. Undersökning oftare ger inte bättre skydd. Vården säger till när det är dags. Du behöver inte hålla reda på det själv.

Ibland tas HPV-prov i samband med besök hos barnmorska under graviditet eller vid andra besök hos gynekolog. Dessa prov registreras då som screeningbesök även om du inte fått en kallelse och gör att kallelse i screening flyttas fram i tiden.

Är självprov verkligen säkert, tänk om jag gör fel?

Självprov för HPV är lika säkert som ett prov som tas hos barnmorska. Provet tas i slidan, endast någon centimeter in och det medföljer tydliga instruktioner om hur provet ska tas.

Om du känner dig osäker eller av annan anledning vill att en barnmorska ska ta provet kan du alltid höra av dig till mottagning och be att få ta provet där. Kontaktuppgifter finns i brevet som följer med självprovet och på 1177.se

Varför får jag inte gå till vården för att ta detta prov?

Självproverna införs för att många tycker att det är enklare. Men om du hellre vill gå till en barnmorska kan du göra det. Information om detta finns i brevet som följer med provet.

Det här är de fördelar som finns med provet: Man kan ta provet när det passar en själv. Det tar mindre tid att ta provet hemma än att ta sig till en mottagning. Om man tycker att det känns obehagligt med gynekologiska undersökningar så

kan man ändå lämna prov.

Måste jag beställa provet själv?

Vården säger till när det är dags. I vissa regioner får du provet hemskickat. I vissa regioner får du ett brev med instruktioner för att beställa det. Kvinnor 23–49 år får lämna prov vart 5:e år. Kvinnor 50–64 år får lämna prov vart 7:e år. Intervallen är noggrant utvalda utifrån forskning och ger ett starkt skydd. Undersökning oftare ger inte bättre skydd. Ibland tas HPV-prov i samband med besök hos barnmorska under graviditet eller vid andra besök hos gynekolog. Dessa prov registreras då som screeningbesök även om du inte fått en kallelse och gör att kallelse i screening flyttas fram i tiden.

Vad är screening mot livmoderhalscancer?

Screening är en regelbunden hälsokontroll för att upptäcka HPV och cellförändringar i livmoderhalsen – även om du känner dig frisk. Genom screening kan förändringar upptäckas och behandlas i tid, innan de kan utvecklas till livmoderhalscancer.

Sedan 1960-talet har screening lett till att både insjuknande och dödlighet i livmoderhalscancer minskat kraftigt. I dag finns dessutom goda möjligheter att på sikt utrota sjukdomen.

Vad är HPV?

HPV står för humant papillomvirus. Det är ett mycket vanligt virus som de flesta som har sex får någon gång i livet. Ofta läker infektionen ut av sig själv utan att orsaka besvär, men vissa typer av HPV kan leda till cellförändringar i livmoderhalsen som på sikt kan utvecklas till cancer.

Varför ska jag lämna prov för HPV?

Genom att lämna prov kan HPV och cellförändringar upptäckas tidigt, innan de utvecklas till livmoderhalscancer. Du känner oftast inga symtom, så provtagning är det enda sättet att upptäcka förändringar i tid.

Måste man ha HPV för att få livmoderhalscancer?

Näst intill alla fall av livmoderhalscancer har ett samband med HPV-infektion.

Varför testas HPV i stället för bara cellförändringar?

Det nationella vårdprogrammet för livmoderhalscancerprevention utgår numera från risken för cancer baserat på:

- om HPV finns, och
- vilken typ av HPV som påvisas.

HPV-analys är mer känslig än cellprov och ger ett säkrare skydd. Om HPV hittas analyseras också cellerna för att se om det finns cellförändringar.

Är screening med HPV-prov samma sak som gynekologisk cellprovtagning?

HPV-prov är en del av en gynekologisk cellprovtagning. I en del regioner går man till en barnmorska och tar ett prov som kan användas både för analys av HPV och för analys av celler, i en del regioner tar man ett självprov för HPV. Endast om HPV-provet är positivt (dvs om HPV kan påvisas) går man vidare med cellprov.

Vem erbjuds screening med HPV-prov?

Screening erbjuds alla med kvinnligt personnummer och livmoderhals i åldern **23–70 år**.

Personer som tidigare haft eller behandlats för allvarliga cellförändringar följs upp under längre tid.

Transmän som har kvar livmoderhals men har manligt personnummer kallas inte automatiskt. Kontakta till exempel en vårdcentral för att få en remiss till en mottagning som kan ta prov. Du kan också göra en egen vårdbegäran direkt hos mottagningen.

Hur ofta blir man kallad?

- **23–49 år:** vart 5:e år efter negativ HPV-analys
- **50–64 år:** vart 7:e år efter negativ HPV-analys

Intervallen är noggrant utvalda utifrån forskning och ger ett starkt skydd. Undersökning oftare ger inte bättre skydd.

Hur vet jag när jag tog prov senast?

Kvinnor 23–49 år kallas vart 5:e år. Kvinnor 50–64 år kallas vart 7:e år. Ibland tas HPV-prov i samband med besök hos barnmorska under graviditet eller vid andra besök hos gynekolog. Dessa prov registreras då som screeningbesök även om du inte fått en kallelse och gör att kallelse i screening flyttas fram i tiden.

(I VGR kan man kontakta Screening och egen provhantering: [Screening och egen provhantering, Göteborg - 1177](#) via e-tjänster i 1177 för att få svar på när det är dags för provtagning nästa gång.)

Hur går provtagningen till?

Du blir kallad till provtagning när det är dags. Du kan antingen:

- lämna prov hos barnmorska eller
- erbjudas självprovtagning för HPV.

Det är lite olika ut i olika regioner vad som erbjuds. I kallelsen står vad som gäller för dig.

Vad är självprovtagning för HPV?

Självprovtagning innebär att du tar provet själv hemma med ett provtagningskit. Provet tas i slidan, endast någon centimeter in. Provet läggs sedan i ett kuvert och skickas till laboratoriet.

Självprovtagning är:

- lika säker som prov hos barnmorska
- enkel att göra
- kostnadsfri

Om provet visar HPV blir du kallad till barnmorska eller gynekolog för ett uppföljande prov.

Kan jag köpa ett HPV-självtest själv?

Ja, men det rekommenderas inte. Tester som köps privat ingår inte i screeningprogrammet och registreras inte i kallelsesystemet. Då blir du själv ansvarig för uppföljning, vilket kan innebära att du inte blir uppföljd på rätt sätt. Provtagning oftare ger inte bättre skydd.

Det är säkert att vänta tills du blir kallad enligt screeningprogrammet.

Ger HPV några symtom?

Nej. En HPV-infektion ger inga symtom alls.

Kontakta vården om du får besvär som ovanliga blödningar, smärta, sår eller förändringar i underlivet – men vänta inte på symtom för att gå på screening.

Finns det behandling mot HPV?

Nej, det finns ingen behandling som tar bort HPV-viruset. I cirka 90 procent av fallen läker infektionen ut av sig själv.

Om HPV leder till cellförändringar kan dessa behandlas, oftast innan cancer utvecklas. Rökstopp kan hjälpa kroppen att läka snabbare.

Vad betyder ett positivt HPV-test – har jag cancer eller en könssjukdom?

HPV är ett vanligt virus och de flesta infektioner läker ut av sig själva. Om provet visar HPV eller cellförändringar får du information om nästa steg, till exempel uppföljande provtagning eller kontakt med vården.

Vad betyder ett negativt HPV-prov?

Ett negativt prov betyder att HPV inte kan påvisas. Infektionen kan vara utläkt eller finnas på mycket låg nivå. Därför är det viktigt att fortsätta ta prov varje gång du blir kallad.

Ska jag gå på screening även om jag är vaccinerad?

Ja. HPV-vaccinet ger ett mycket bra skydd men skyddar inte 100%. Bästa skyddet får man om man är vaccinerad och deltar i screeningen när man blir kallad till barnmorska eller erbjuds självprov.

Hur kan jag skydda mig mot HPV?

Det bästa skyddet är att:

- vaccinera sig mot HPV
 - delta i screening när du blir kallad
 - använda kondom eller slicklapp vid nya sexuella kontakter
 - undvika rökning
-

Varför är det så viktigt att delta i screening?

- Genom screening kan eventuella cellförändringar upptäckas i tid och kan behandlas innan de utvecklas till cancer.
 - Regelbunden screening ger ett mycket starkt skydd mot livmoderhalscancer.
-

Vad händer om jag inte lämnar prov?

Om du inte lämnar prov får du en ny kallelse varje år. Regelbunden provtagning är viktigt för att behålla ett gott skydd mot livmoderhalscancer.

Hur går provtagningen till hos barnmorska?

En barnmorska tar ett prov från livmoderhalsen inne i slidan med en liten, mjuk borste. Provet analyseras för HPV, och vid positivt HPV även för cellförändringar. Själva besöket tar cirka 10 minuter och är kostnadsfritt. Provsvaret skickas till dig inom cirka två månader.

Gör det ont att ta provet?

De flesta upplever inget obehag av provtagningen. Om du tycker att provtagningen är jobbig eller behöver mer tid, kan du kontakta mottagningen i förväg så att ni kan hitta en lösning som känns trygg för dig.

Vad händer efter provtagningen?

Du får ditt provsvar hemskickat. De flesta provsvar är normala. Om provet visar HPV eller cellförändringar får du information om nästa steg, till exempel uppföljande provtagning eller kontakt med vården.

Sparas mitt prov och mina uppgifter?

Ja, provet sparas rutinmässigt i biobank och uppgifter registreras i kvalitetsregister för vård, vårdutveckling och forskning enligt lag. Uppgifterna är skyddade av sekretess.

Du kan säga nej till biobank, kvalitetsregister eller sammanhållen journalföring – prata då med din barnmorska.

Var kan jag läsa mer?

- 1177.se/kolla-hpv
- <https://www.1177.se/undersokning-behandling/undersokningar-och-provtagning/upptack-och-forebygg-cancer/sjalvprovtagning-for-hpv/>
- 1177.se/gynundersokning
- 1177.se/cellforandringar

Välj din region längst upp på sidan för att läsa vad som gäller där du bor.
